

ЕЎРОПА І ЦЭНТРАЛЬНАЯ АЗІЯ

РЭГІЯНАЛЬНЫЯ ТЭНДЭНЦЫІ

- Беларусь заставалася адзінай краінай у Еўропе, якая прымяняе смяротнае пакаранне.
- Расія і Таджыкістан працягвалі выконваць мараторый на выкананне смяротных прысудаў.
- Армения ратыфікавала, Азербайджан падпісаў Пратакол № 13 Еўрапейскай канвенцыі аб правах чалавека, які тычыцца адмены смяротнага пакарання пры любых абставінах.

КРАІНА ¹	2023 ГОД ЗАФІКСАВАНЫЯ ПАКАРАННІ СМЕРЦЮ	2023 ГОД ЗАФІКСАВАНЫЯ СМЯРОТНЫЯ ПРЫСУДЫ	КОЛЬКАСЦЬ АСОБАЎ, ПРА ЯКІХ ВЯДОМА, ШТО ЯНЫ АТРЫМАЛІ СМЯРОТНЫ ПРЫСУД ПА СТАНЕ НА КАНЕЦ 2023 ГОДА
БЕЛАРУСЬ	0	1	1+
РАСІЯ	0	0	0
ТАДЖЫКІСТАН	0	0	0

У Беларусі адзін чалавек быў асуджаны за забойства і прысуджаны да смяротнага пакарання.² Прынамсі адзін чалавек заставаўся ў камеры смяротнікаў па стану на канец 2023 года.³ 9 сакавіка прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка падпісаў закон, які ўводзіць смяротнае пакаранне за здраду дзяржаве для дзяржаўных службоўцаў і вайскоўцаў.⁴ Гэты закон парушае палажэнне ў рамках міжнароднага права абмежаваць прымяненне смяротнага пакарання да "самых цяжкіх

¹ Хоць закон, які адмяняў смяротнае пакаранне ў Казахстане, уступіў у сілу ў студзені 2022 года, Amnesty International паказала ў сваім дакладзе "Смяротныя прысуды і пакаранні смерцю ў 2022 годзе" (ACT 50/6548/2023), што не можа правесці статус смяротнага прысуду, вынесенага апошняму чалавеку, які заставаўся ў чаканні смяротнага пакарання ў гэтай краіне. У той жа час улады Казахстана пацвердзілі Amnesty International у сакавіку 2024 года, што апошні смяротны прысуд быў зменены на пажыццёвае зняволенне Аркалыкскім гарадскім судом Кастанайскай вобласці 4 лютага 2022 года. У гэтай сувязі Казахстан не знаходзіцца ў спісе краінаў, якія падлягаюць маніторынгу ў дадзеным дакладзе за 2023 год.

² Праваабарончы цэнтр "Вясна", "У Слуцку вынесены смяротны прысуд", 19 кастрычніка 2023 года, <https://spring96.org/be/news/113111>

³ Amnesty International можа пацвердзіць, што адзін чалавек быў прысуджаны да смяротнага пакарання ў Беларусі ў канцы 2023 года. Аднак Amnesty International не змагла ўстанавіць статус Віктара Сергеля, які быў асуджаны да смяротнага пакарання 25 кастрычніка 2019 года. Пасля таго, як апеляцыя Віктара Сергеля была адхілена Вярхоўным судом 31 студзеня 2020 года, яго статус з тых часоў заставаўся ў таямніцы <https://spring96.org/en/news/110805>

⁴ Global Voices, "Способы наказання інакомыслия в Беларусі имени Лукашенко", 13 мая 2023 года, <https://ru.globalvoices.org/2023/05/13/116100/>

злочынаў»,⁵ а таксама патрабаванне не ўводзіць смяротнае пакаранне за злачынства, якое не падлягала смяротнаму пакаранню пры ратыфікацыі Міжнароднага пакту аб грамадзянскіх і палітычных правах,⁶ дзяржавай-удзельнікам якога з'яўляецца Беларусь.⁷

19 кастрычніка Армения завяршыла працэс ратыфікацыі Пратаколу № 13 да Еўрапейскай канвенцыі аб правах чалавека шляхам здачы на захоўванне свайго дакументу ратыфікацыі.⁸

8 сакавіка Азербайджан стаў апошняй дзяржавай-членам Рады Еўропы, якая падпісала Пратакол № 13 Еўрапейскай канвенцыі аб правах чалавека, які тычыцца адмены смяротнага пакарання пры любых абставінах. Гэта адкрывае шлях да ратыфікацыі Пратаколу Азербайджанам, каб той стаў юрыдычна абавязковым у краіне.⁹

Камітэт 5 ААН па правах чалавека, Міжнародны пакт аб грамадзянскіх і палітычных правах, Заўвага агульнага парадку №36, Артыкул 6: права на жыццё, 3 верасня 2019 г., Дак. ААН. ССР/С/СР/36, пункт 35.

⁶Камітэт ААН па правах чалавека, Міжнародны пакт аб грамадзянскіх і палітычных правах, Заўвага агульнага парадку №36, Артыкул 6: права на жыццё, 3 верасня 2019 г., Дак. ААН. ССР/С/СР/36, пункт 35.

⁷Арганізацыя Аб'яднаных Нацый, "Статус ратыфікацыі КПК - Міжнародны пакт аб грамадзянскіх і палітычных правах", 16 снежня 1966 г., https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-4&clang=en

⁸Рада Еўропы: «Арменія становіцца 45-й дзяржавай-членам, якая адменяе смяротнае пакаранне пры любых абставінах», 19 кастрычніка 2023 года, <https://www.coe.int/en/web/portal/-/armenia-becomes-45th-member-state-to-abolish-the-death-penalty-in-all-circumstances>

⁹Рада Еўропы, "Азербайджан падпісаў Пратакол № 13 да Канвенцыі аб абароне правоў чалавека і асноўных свабод, які тычыцца адмены смяротнага пакарання пры любых абставінах", 8 сакавіка 2023 года, <https://www.coe.int/en/web/abolition-death-penalty/-/azerbaijan-signed-protocol-no.-13-y-kanvenцыі для абароны правоў чалавека і фундаментальных свабод, якія тычацца адмены смяротнага пакарання ва ўсіх выпадках>